

**İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ**

Cilt / Vol: 6, Sayı/Issue: 3, 2017

Sayfa: 1876-1906

Received/Geliş: Accepted/Kabul:

[22-06-2017] – [11-09-2017]

**Sosyoloji Alanındaki Türkiye Adresli Bilimsel Yayınların
İncelemesi**

Sema AKBOĞA DEMİR

Yrd. Doç. Dr., İstanbul Medipol Üni / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Asst Prof, İstanbul Medipol University, Faculty

Orcid ID: 0000-0003-0937-9961

semaakboga@gmail.com

Engin ARIK

Doç.Dr. İstanbul Medipol Üni / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Assoc.Prof. Dr. İstanbul Medipol University, Faculty

Orcid ID: 0000-0002-0981-257X

enginarik@enginarik.com

Öz

Bu çalışmada, Social Sciences Citation Index ve Arts & Humanities Citation Index veri tabanlarında 1900-2016 arası yayınlanan sosyoloji alanındaki Türkiye adresli bilimsel çalışmalar incelenmiştir. %98'inin dili İngilizce olan toplam 491 yayının %78,82'si makale, %16,50'si kitap incelemesidir. Son yıllarda hızla artan bu yayınların en çok yer aldığı üç dergi sırasıyla Social Indicators Research, Annals of Tourism Research ve Ethnic and Racial Studies'dir. Makalelerin ortalama atıf sayısı 9,71 olup, %23,5'i hiç atıf almamıştır. Bu çalışmaların daha çok Kürt meselesi ve AB ilişkileri ile ilgili olduğu ve milliyetçilikle ilgili çalışmaların ise daha çok öğrenci örneklemeyle yapıldığı bulunmuştur. Makalelerin %68,28'i niceliksel yöntem, %25,86'sı niteliksel yöntem, geri kalanı her iki yöntemi kullanırken, %61,03'ü birinci el, %34,03'ü ikinci el veri kullanmıştır. 11 adedi ise (%3,79) her iki veri tipinden yararlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji Yayınları, Türkiye, Bibliyometrik veri analizi, Web of Knowledge, Social Sciences Citation Index (SSCI), Arts and Humanities Citation Index (A&HCI)

**An Investigation of Publications in the Field of Sociology with an
Address in Turkey**

Abstract

In this study, publications in sociology with an address in Turkey in Social Sciences Citation Index and Arts & Humanities Citation Index between 1900-2016 were examined. There were 491 publications and 98% was in English. 78.82% of them were articles, 16.50% were book reviews. There was an increase in the number publications in the recent years. Social Indicators Research, Annals of Tourism Research, and Ethnic and Racial Studies were the top journals. These publications received was 9.71 citations; 23.5% with no citations. The publications focused more on the Kurdish issue and Turkey-EU relationship and those on nationalism were conducted on students. 68.28% of the publications used quantitative, 25.86% used qualitative methods. The rest used mixed methods. 61.03% of the publications used primary, 34.03% used secondary, and 11 used mixed data.

Keywords: Sociology publications, Turkey, Bibliometrics, Web of Knowledge, Social Sciences Citation Index (SSCI), Arts and Humanities Citation Index (A&HCI)

Giriş

Günümüz akademisinde *yayınla ya da yok ol* ve *yayınla ve atıf al* stratejilerinin benimsendiği, bunların akademisyen adaylarının ve akademisyenlerin üniversitelerde kadro bulmasında, atanmasında, yükseltilmesinde ve araştırma desteği elde etmesinde temel belirleyici olduğu bilinmektedir (Lawrence, 2002, 2003, 2008; Owens, 2013; Reich, 2013). Ayrıca, akademisyenlerin önceki yayınlarının, yeni çalışmalarının hakemler tarafından değerlendirilmesi ve dergiler tarafından yayınlanması sürecini de direk olarak etkilediği tartışılmaktadır (bakınız: Hicks vd., 2015; Stephan vd., 2017). Aynı zamanda akademik bir alanın varlığı yine o alan üzerine çıkmış akademik yayınlardan anlaşılmaktadır. Bu konuları araştıran bir alan olan *bibliometrics* 'bibliyometri' alanına ilgi gittikçe artmaktadır.

Türkiye akademisi de *yayınla ya da yok ol* ve *yayınla ve atıf al* stratejilerinden etkilenmektedir: Üniversitelerin yükseltme ve atama kriterlerinde hemen her zaman akademisyen adaylarından ve akademisyenlerden ulusal/uluslararası akademik yayın yapmış olmaları beklenmektedir (Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atama Yönetmeliği, 1982). Üniversitelerarası Akademik Kurul (ÜAK) doçentlik kriterlerinde ise doçent adaylarının ulusal/uluslararası akademik yayınlar yapmış olması temel kriterlerden birisidir (ÜAK Doçentlik Sınavı Başvuru Şartları). Akademik özgeçmişlerde akademik yayınlar önemli bir bölümdür (bakınız: YÖK Formatlı Akademik Özgeçmiş Ek-3). Ayrıca, ulusal/uluslararası araştırma projeleri desteklerine başvuran adayların ulusal/uluslararası akademik yayınlar yapmış olması ve atıf almış olmaları gereklilikler arasındadır. (bakınız: TÜBİTAK Araştırma Destek Programları). Bununla birlikte, belli dergilerde yayın yapan araştırmacılar TÜBİTAK Türkiye Adresli Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik (UBYT) Programı ve bağlı oldukları kurumlar aracılığıyla teşvik edilmektedirler. Örneğin, UBYT her sene belirlediği dergilerde yayın başına 500-7,500 TL arası teşvik vermektedir (bakınız: cabim.ulakbim.gov.tr/ubyt/ [Erişim: 14.06.2017]).

Sosyal bilimlerden biri olan sosyoloji alanında da bu stratejilerin etkileri önemli ölçüde hissedildiği için, bu çalışmada Türkiye adresli araştırmacıların sosyoloji alanında yapmış oldukları akademik yayınları bibliyometri açısından inceledik. Kurum içi akademik atama ve yükseltme, üniversitelerarası doçentlik kriterleri, araştırma proje destekleri ve yayın teşvik konularında yayınların önemli bir kısmının Thomson Reuters *Web of Knowledge (WoK) Science Citation Index-Expanded (SCI-Expanded)*, *Social Sciences Citation Index (SSCI)* ve *Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)*'de

"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi"
"Journal of the Human and Social Sciences Researches"
[itobiad]

ISSN: 2147-1185

yer alması beklendiğinden bu veri tabanlarına odaklandık. Araştırma sorularımız şunlardır:

- 1) Türkiye adresli sosyoloji çalışmalarının WoK veri tabanlarındaki temel göstergeleri nelerdir? (yayın yılları, yayın çeşitleri, yayın kategorileri ve diğer araştırma alanlarıyla ilişkileri, yayınların yer aldığı dergiler ve yayım dilleri, yazarlar, yazarların bağlı olduğu kurumlar, atıflar ve kaynakça analizleri)
- 2) Bu çalışmalar hangi konularda yoğunlaşmıştır? (özet ve anahtar sözcük analizleri)
- 3) Bu çalışmalar ne tür analizler kullanmışlardır? (niteliksel x niceliksel)

Alanyazın Taraması

Dünyada sosyoloji alanında yapılan bibliyometrik çalışmaların sayısı azdır. Bunların bazıları uluslararası karşılaştırmalar ve sosyoloji yayınlarına dair genel analizler yaparken, bazıları ülke bazında analizler yapmıştır. Örneğin, Phelan (2000) yaptığı çalışmada ISI'da sosyoloji dergisi olarak tanımlanan dergilerde 1994-1998 yılları arasında en çok yayın yapan ülkelerin sırasıyla ABD, İngiltere, Kanada, Almanya ve Avustralya olduğunu bulmuştur. Traag ve Franssen (2016) WoK'da 2010-2015 yıllarında sosyolojinin incelediği konular açısından alt dallara ayrılmadığını bulmuşlardır. Sosyolojinin niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemleri arasında bir bölünme yaşadığını ve belirli araştırma konularının belli yöntemlerle çalışıldığını ortaya çıkarmışlardır. McNamee ve Willis (1994) de sosyolojinin en yüksek etki faktörüne sahip dergilerinden *American Sociological Review* dergisinde 1965-1985 yılları arasında yayınlanan makaleler için diğer üç alan (kimya, felsefe ve ekonomi) ile yaptıkları karşılaştırmalı analizlerde bu dönemde basılan makalelerin %81'inin niceliksel yöntemleri kullandığını, sadece %11,4'ünün kadınlar tarafından yazıldığını ve makale başına düşen yazar sayısının 1,5 olduğuna işaret etmişlerdir.

Ülke bazında analizler yapan Štulhofer vd. (2010) Hırvatistan'da sosyologların %23'ünün Scopus ya da WoK'da uluslararası dergilerde yayın yaptığını göstermişlerdir. Hırvatistan üstüne başka bir çalışmada Prpić ve Petrović (2010) Hırvat sosyologların yayın sayısının ve yayınlarının etkisinin İskandinav ülkelerindeki ve Amerika'daki sosyologlarınkinden düşük olduğunu bulmuşlardır. Najman ve Hewitt (2003) Avustralya Üniversite Göstergelerini kullanarak yaptıkları analizlerde Sosyoloji/Antropoloji alanlarında 1995-1999 yılları arasında basılmış 799 makalenin olduğunu, bunlara 959 kez atıf yapıldığını ve atıf etkisinin 1,20 olduğunu hesaplamışlardır. *Contribution to Sociology* dergisinin 2000-2009 yılları arasında yayınlanan 10 cildindeki toplam 139 makalenin analizini yapan

Kumar vd. (2012) de bu dergide yayınlanan makalelerin çoğunun (%84,89; 118 makale) tek yazarlı ve yazarların %56,12'sinin erkek olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca, makalelerde atıfta bulunulan kitap sayısının (%65,67) makale sayısından (%25,53) yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Bott ve Hargens (1991) 1974'de 21 SSCI endeksli sosyoloji dergisinde yayınlanan toplam 553 makalenin 1974-1985 arasında 7915 kez atıf aldığını bulmuşlardır. Ayrıca, bu dönemde herhangi bir dergide yayınlanan makalelerin atıf alma oranları ile Allen (1990) tarafından belirlenen derginin toplam etki ve derginin ISI etki faktörü arasında yüksek bir korelasyon olduğunu saptamışlardır.

Çalışmaların bir kısmı ise sosyoloji dergilerini karşılaştırmışlardır. Hoening (2016) Slovenya ve Avusturya'da yayınlanan iki sosyoloji dergisinde Avrupalılaşıma sürecinin yapılan yayınlardaki etkisini araştırmış ve Avrupa'ya entegre olma sürecinin Slovenya dergisinde daha çok etki ettiğini bulmuştur. Slovenya'da yayınlanan dergide sivil toplum, bölgesel ve kentsel gelişim, yoksulluk, sosyal politika gibi konularda yazılan makalelerin sayısında hızlı bir artış olmuşken, Avusturya'da yayınlanan makalelerde bu konular çok daha az yer almıştır.

Nock (1992) Kanada üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin yazdığı iki kitabın referanslarını karşılaştırdığı çalışmada coğrafi konum, kişisel ilişkiler ve atıfta bulunan yazarların ünü gibi faktörlerin, yazarların kitaplarında kimlerin çalışmalarına atıfta bulunduğunu belirlediğini ortaya çıkarmıştır. Yazarların kendisine coğrafi olarak yakın ve büyük ve merkezi üniversiteler olarak kabul edilen üniversitelerdeki araştırmacıların yayınlarına daha çok atıfta bulunduğunu göstermiştir. Fakat, 3 ideolojik kampa ayrılmış İtalyan sosyolojisinde benzer bir duruma rastlanmamıştır. Bu kamplardan Mi-to, eşitsizlikler, siyaset, ekonomi ve sosyal hareketler konularına odaklanmışken, Katolikler kültürel süreçler ve iletişim sosyolojisi ile ilgili çalışmalar yapmaktadırlar. Üçüncüler (Romalılar) olarak adlandırılan grup da Katoliklerle benzer ilgileri paylaşırken metodoloji çalışmalarına odaklanmışlardır. Riviera (2015) 2007-2010 yıllarında İtalyan sosyoloji dergilerindeki yayınların atıflarını kullanarak yaptığı analizinde, bu kamplardan her birinin belli alanlarda baskın olması söz konusu olsa da, sosyologların alanları ile ilgili olduğu sürece yazarının ait olduğu ideolojik kamptan bağımsız olarak atıfta bulunduğunu ortaya çıkarmıştır.

Türkiye'de sosyoloji alanındaki yayınlarla ilgili yapılan herhangi bir bibliyometrik çalışma yoktur. Çalışmalar Türkiye'deki tüm akademik yayınların analizini yaparak yayınlarda bir artışın olduğunu işaret etmiştir.

Örneğin, Karasözen ve Bayram (2007) Temel Bilimsel Göstergeler verilerinde 1997–2007 (31 Ağustos'a kadar) yılları arasında ülkelerin yayın ve atıflarının sıralamasında Türkiye'nin yayınlarda 146 ülke arasında 23., atıflarda ise 30. sırada olduğunu bulmuşlardır. Karasözen vd. (2009) aynı veri tabanında Türkiye'nin yayınlar ve atıflar açısından dünyadaki konumunu, yayınlar ve atıflar açısından hangi alanlarda uzmanlaştığını anlamaya yönelik analizlerinde Türkiye'nin 1991-2005 yılları arasında, yıllık ortalama yayın sayıları artışı %5'in üzerinde olan Kuzey Kore, Tayvan ve Brezilya ile birlikte dört ülke arasında olduğunu göstermişlerdir. Böylelikle Türkiye 1991 yılında dünyada 28. sırada yer alırken, 2007'de 19. sıraya yükselmiştir. WoK veri tabanında yer alan Türkiye adresli makalelerin sayısındaki yıllık ortalama artış da %16,5'dir. WoK'da yer alan Türkiye adresli dergilerin sayısında da 2005-2010 yılları arasında on kat artış yaşanmıştır (Al ve Soydal, 2014). Ayrıca, Türkiye'nin 22 Avrupa ülkesinin WoK kapsamındaki yayınları analiz edildiğinde, üniversitedeki kişilerin yayınladığı makale oranı en yüksek ülke bulunmuştur WoK'daki Türkiye adresli makalelerin %91'i akademisyenler tarafından yazılmışken, örneğin, bu oran Fransa için %52'dir (Moed, 2006).

Türkiye'de sosyoloji yayınlarının bibliyometrik analizini yapan bir çalışma olmamakla birlikte sosyal bilimlerle ilgili genel bibliyometrik analizler mevcuttur. Örneğin, Tonta ve Al (2007) Cumhuriyet Dönemi Makaleler Bibliyografyası 1923-1999 Veri Tabanını kullanarak yaptığı analizinde Türkiye'de bu dönemde 893 tanesi sosyal bilimlerle ilgili toplam 2.509 dergi olduğunu bulmuştur. Yani, dergilerin %35'i, makalelerin de %34'ü sosyal bilimler alanındadır. Karasözen vd. (2009) ISI'nın Temel Bilimsel Göstergeler veri tabanını kullanarak, sosyolojinin de içinde bulunduğu sosyal bilimler alanında 1997-2001 yılları arasında Türkiye adresli toplam 286, 2002-2006 yılları arasında ise 833 olduğunu bulmuşlardır. Al (2008) 1966-2004 yılları arasında SSCI endeksli dergilerde toplam 4,041 Türkiye adresli makalenin yarısından fazlasının 2000 ve sonrasında ait olduğuna göstermiştir. 1975-2004 yılları arasında A&HCI'da ise Türkiye adresli 635 makalenin yarısından fazlası 1999 ve sonrasında üretilmiştir (Al, 2008). Ayrıca, sosyal bilimlerde 2000-2009 yılları arasında SSCI'da Türkiye adresli 6,747 makale basılmışken, bu sayı Scopus'da 7.958'dir. 2000-2009 yılları arasında A&HCI'da 1010, Scopus'da 568 Türkiye adresli makale basılmıştır. Bu alanlarda yapılan yayınların artışına rağmen, 2000-2009 yılları arasında WoK'da ve Scopus'da sosyal bilimler ile sanat ve beşeri bilimlerde en çok yayın yapılan beş bilim dalı incelendiğinde sosyolojinin bu sıralamada yer almamaktadır (Karasözen vd., 2011).

Karasözen vd. (2009) 1997-2001 ve 2002-2006 aralıklarını temel alarak atıf sayılarına baktıklarında, ilk dönemde sosyal bilimler alanında 189, ikinci dönemde de 777 atıf alındığını bulmuşlardır. Ayrıca, atıflardaki artış

oranının yayın sayısının artış oranından yüksek olduğu sonucunu çıkarmışlardır. Ancak sosyal bilimlerde 2002-2006 yılları arasında yapılan yayınların göreceli atıf etkisinin 1'in altında olması, Türkiye'de sosyal bilimlerde yapılan yayınların göreceli atıf etkisinin dünya ortalamasının altında olduğuna işaret etmiştir. Böylelikle, uzmanlaşma endeksine göre Türkiye'nin sosyal bilimlerde uzmanlaşmadığını bulmuşlardır. Göreceli uzmanlaşma endeksi temel alınarak alanlar arasında yapılan sıralamada da Türkiye'nin sosyal bilimlerde göreceli uzmanlaşma puanının diğer tüm alanların puanından düşük olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Atıf konusunda Al (2008) da 1966-2004 arası SSCI'daki Türkiye adresli yayınların neredeyse yarısının (%46,4), A&HCI'daki Türkiye adresli yayınların ise dörtte üçünün (%77,2) atıf almadığını göstermiştir.

Yöntem

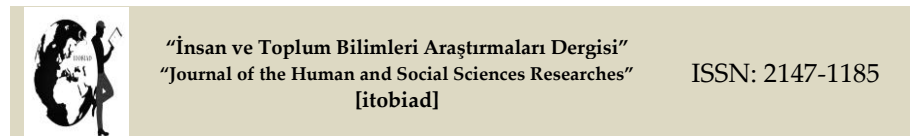
Nisan-Mayıs 2017 tarihlerinde A.B.D.'deki bir araştırma üniversitesi aracılığıyla WoK SSCI ve A&HCI veri tabanlarına ve Journal Citation Reports (JCR) raporlarına erişim sağlanmıştır. Bu veri tabanlarında ileri arama aracılığıyla yayın adresi olarak *Turkey 'Türkiye'*, 1900-2016 yılları ve Web of Science *Sociology 'Sosyoloji'* kategorisi seçilmiştir. JCR'da ise en son rapor olan 2015 yılı raporunda *Sociology 'Sosyoloji'* kategorisi seçilmiştir. Veriler betimlemeli olarak çözümlenirken özetler ve anahtar sözcükler bir derlem gibi düşünülmüş ve AntConc derlem çözümleyici (Anthony, 2014) yardımıyla çözümlenmiştir. Gerektiğinde tam metinlere üniversite kütüphanesi aracılığıyla ulaşılmıştır. Ayrıca bulgular bulut analizi ve bağlantı analizi ile açıklanmıştır.

Bulgular

Genel: 1900-2016 yılları arası SSCI ve A&HCI veri tabanlarında sosyoloji alanında toplam 355.386 çalışma yayınlanmıştır. Bu çalışmaların 171.758'i (%48) kitap incelemesi, 154.776'sı (%44) makaledir. Bunların yazarlarının kurumlarının bulunduğu ülkelerin sıralamaları şu şekildedir: 1. A.B.D. 137.473 adet (% 38.68), 2. İngiltere 29.587 adet (% 8,32), 3. Kanada 15.127 adet (% 4,25) ve 39. Türkiye 491 adet (% 0,13).

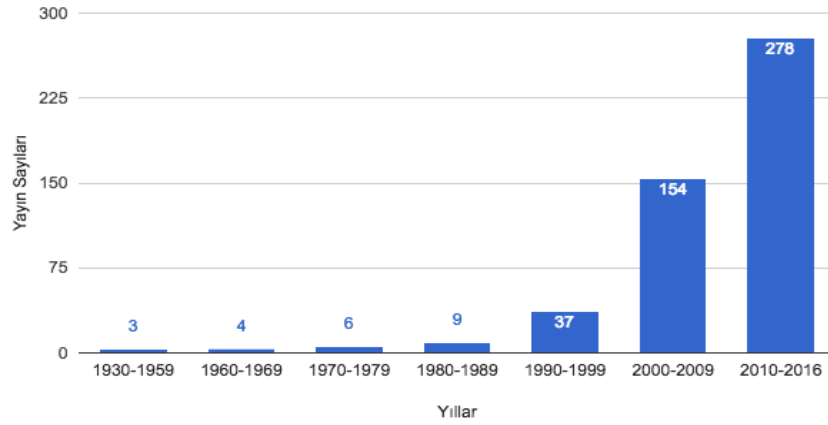
2016 yılı itibarıyla SSCI ve A&HCI'da yer alan Türkiye adresli dergi sayısı 15'dir. Bu dergilerde 527'si makale olmak üzere toplam 561 çalışma yayınlanmıştır. Bu çalışmaların hiçbiri WoK sosyoloji kategorisinde yer almamaktadır.

JCR'da 142 sosyoloji dergisi sıralanmaktadır. Bunların etki faktörleri 4,509 (*Annual Review of Sociology*) ile 0,0001 (*Telos*) arasındadır. Bunların hiçbiri

Türkiye adresli ve/veya Türkçe yayın yapan dergi değildir.

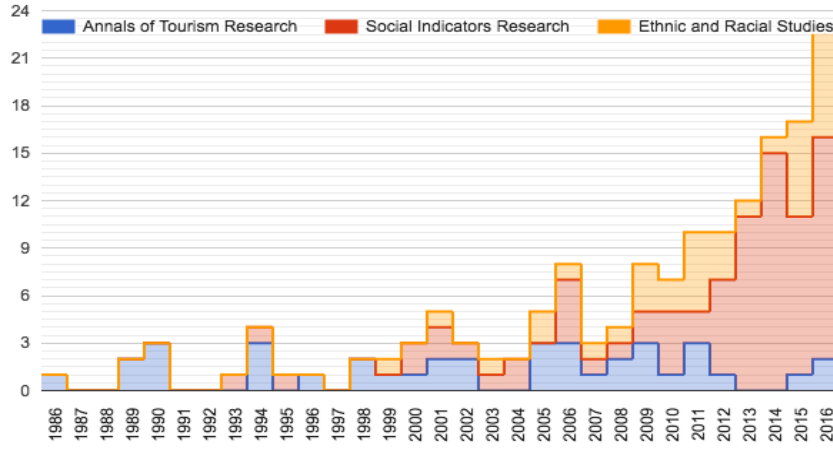
Yayın Yılları: 1900-2016 yılları arası Türkiye adresli sosyoloji alanındaki toplam 491 yayın incelendiğinde ilk yayının 1930'da (Gordon, 1930) yazılan Türkiye'den göç konulu bir makale olduğu görülmüştür. Yayınlardaki sayısal artışın sadece 2005'te SSCI ve A&HCI veri tabanlarının genişlemesiyle açıklanması oldukça güçtür çünkü sosyoloji alanındaki tüm yayınlar incelendiğinde 2010-2016 arası 56,350 adet yayının, 2000-2009 yılları arası ise 59,523 adet yayının olduğu görülmektedir. Fakat, Türkiye adresli sosyoloji yayınları 2010-2016 arası 278, 2000-2009 arası ise 154 adettir. Dolayısıyla, Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının sayısı az olmakla birlikte, artış hızının yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. 1900-2016 arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının yıllara göre sayıları.

Ayrıca, 2005 öncesinde de bu veri tabanlarında yer alan ve Türkiye adresli en çok yayın yapılan üç dergi incelendiğinde *Social Indicators Research* ve *Ethnic and Racial Studies* dergilerinde yer alan Türkiye adresli makale sayısının da hızla arttığı gözlemlenmektedir (Şekil 2). *Annals of Tourism Research* dergisindeki yayınların sayılarında ise belirgin bir değişiklik gözlemlenmemektedir. *Social Indicators Research* dergisinde yayınlanan düzeltme ve konferans makalesi hariç 78 tam makalenin 48 tanesi yaşam kalitesi, yaşam memnuniyeti ve iş memnuniyeti gibi konularla ilgilidir. *Ethnic and Racial Studies* başlıklı dergide yayınlanan makalelerin sayısındaki artış Türkiye'de Kürt sorununa ilginin artmış olmasıyla açıklanabilir çünkü 2000 yılından sonra yayınlanmış 19 makalenin 8 tanesi (%42) Kürt meselesiyle ilgilidir.

Şekil 2. En çok yayın yapılan üç dergideki yayın sayısının yıllara göre değişimi.

Yayın Çeşitleri: Türkiye adresli sosyoloji yayınları 7 çeşit olup, çoğunluğunu makaleler (387 adet, % 78,82) oluşturmaktadır. Ayrıca, 81 adet yayının (% 16,50) kitap incelemelerinden oluşuyor olması oldukça dikkat çekicidir. Yine de sosyoloji alanındaki genel bulgularla karşılaştırıldığında (%48 kitap incelemesi), Türkiye adresli sosyoloji yayınlarında makalelere ağırlık verildiği söylenebilir (Tablo 1).

Tablo 1. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının Tipleri (Konferans yayınları aynı zamanda makale olarak listelenmiştir)

Yayın Tipi	Yayın Sayısı	Yüzde (%)
Makale	387	78.82
Kitap İncelemesi	81	16.50
Konferans Yayını (Proceedings)	16	3.26
İnceleme	8	1.63
Not	7	1.43
Editöryal	7	1.43
Düzeltilme	1	0.20
Toplam	491	100

Dergiler: Türkiye adresli 491 yayının 100 farklı dergide yayınlandığı bulunmuştur. Bu dergiler etki faktörü açısından incelendiğinde en yüksek etki faktörüne sahip olan *Annals of Tourism Research* 142 sosyoloji dergisi arasında 2,27 etki faktörü ile 11. sırada, *Social Indicators Research* ise 1,38 etki faktörü ile 38. sırada yer almaktadır (Tablo 2). Dolayısıyla Türkiye adresli yayınların daha çok orta ve altı etki faktörüne sahip dergilerde yayınlandığı söylenebilir.

Tablo 2. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının En Çok Yer Aldığı Dergiler (n > 10)

Dergi	Yayın Sayısı	Yüzde (%)	JCR Etki Faktörü (2015)	JCR Sırası
Social Indicators Research	81	16,50	1,38	38
Annals of Tourism Research	38	7,74	2,27	11
Ethnic and Racial Studies	36	7,33	1,07	62
International Journal of Intercultural Relations	26	5,30	0,96	69
Revista De Cercetare Si Interventie Sociala	25	5,09	0,42	110
International Sociology	20	4,07	0,62	97
Armed Forces Society	18	3,67	0,63	96
Nations And Nationalism	16	3,26	0,48	106
Comparative Studies in Society And History	12	2,44	0,77	

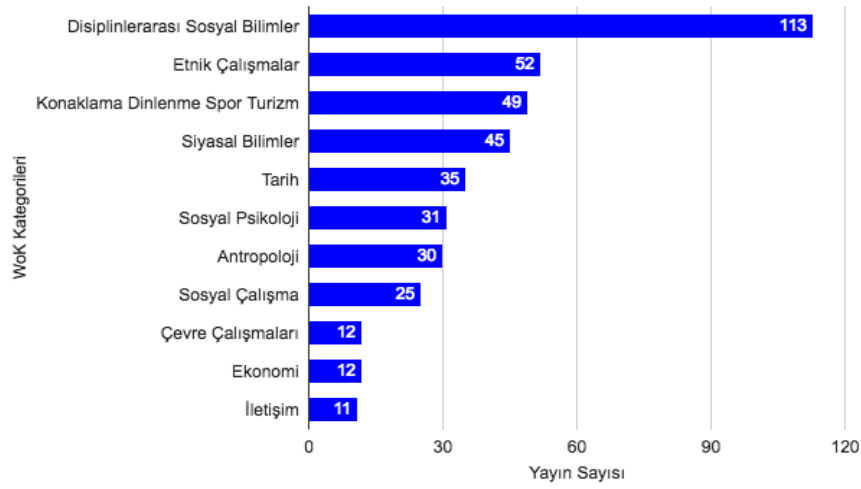

Contemporary Sociology A Journal Of
Reviews 11 2,24 0,73

Yayın Kategorileri: Bu 491 yayının WoK kategorileri incelendiğinde sosyoloji dışında, etikten disiplinler arası sosyal bilimlere kadar 33 farklı kategori ile çapraz listelendiği görülmektedir. Bunlardan Konaklama Dinlenme Spor Turizm kategorisi hariç Etnik Çalışmalar, Siyasal Bilimler gibi kategoriler sosyoloji alanıyla daha çok ilişkilendirilecek alanlardır. Konaklama Dinlenme Spor Turizm kategorisindeki yayınların çoğu turizm odaklı bir sosyal bilimler dergisi olan *Annals of Tourism Research* dergisinde yapılmıştır. Turizm kategorisinde yazılmış makale sayısının, etnik çalışmalar kategorisinde yazılmış makale sayısına çok yakın, siyasal bilimler ve tarih gibi kategorilerde yazılmış makale sayısından ise yüksek olması dikkat çekicidir. Bu durum, Türkiye’de sosyoloji alanında yazılan makalelerin nispeten önemli bir kısmının sosyolojinin temel çalışma alanları olarak kabul edilen alanlarda olmadığını göstermektedir.

Ayrıca, SSCI ve A&HCI’da tüm sosyoloji yayınları incelendiğinde sosyoloji yayınlarının en çok sırasıyla şu yayın kategorileriyle çapraz listelendiği görülmüştür: Disiplinlerarası Sosyal Bilimler, Antropoloji, Din, Eğitim ve Eğitim Araştırmaları, Sosyal Psikoloji, Ekonomi, Etnik Çalışmalar, Siyasal Bilimler, Konaklama Dinlenme Spor Turizm ve Sosyal Çalışma. Türkiye adresli sosyoloji yayınları ile genel sosyoloji yayınları karşılaştırıldığında, Etnik Çalışmalar, Siyasal Bilimler, Konaklama Dinlenme Spor Turizm, Sosyal Çalışma ve Çevre Çalışmaları kategorisindeki yayınların Türkiye adresli sosyoloji yayınlarında öncelikli olduğu, Antropoloji, Din ve Eğitim ve Eğitim Araştırmaları kategorisindeki yayınların ise oransal olarak daha az yapıldığı bulunmuştur (Şekil 3).

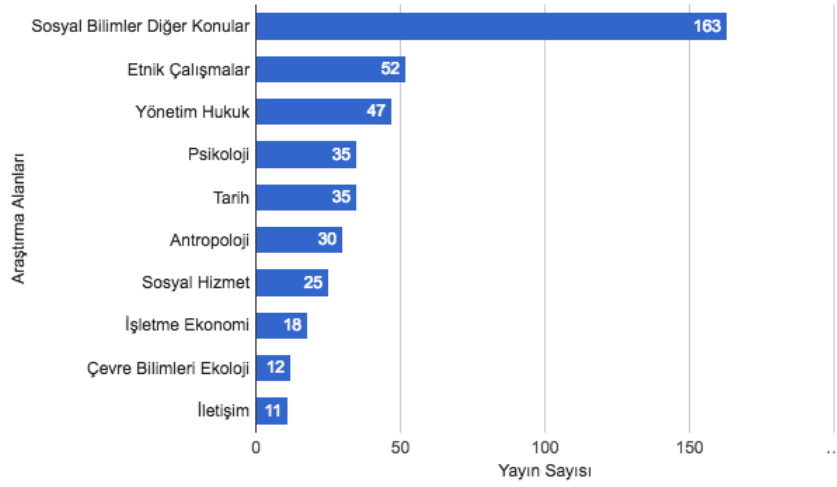

Şekil 3. 1900-2016 arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının çapraz listelendiği kategoriler (n > 10).

Araştırma Alanları: Bu 491 yayının, sosyoloji dışında, coğrafyadan sosyal bilimlere kadar 27 araştırma alanı ile çapraz listelendiği yani örtüştüğü görülmektedir. SSCI ve A&HCI'da yer alan tüm sosyoloji yayınları araştırma alanları itibariyle incelendiğinde sosyoloji yayınlarının en çok sırasıyla şu araştırma alanlarıyla çapraz listelendiği görülmüştür: Sosyal Bilimler Diğer Konular, Psikoloji, Antropoloji, Yönetim Hukuk, İşletme Ekonomi, Din, Eğitim ve Eğitim Araştırmaları, Etnik Çalışmalar, Sosyal Hizmet ve Biyomedikal Sosyal Bilimler. Türkiye adresli sosyoloji yayınları ile genel sosyoloji yayınları karşılaştırıldığında ise Din, Eğitim ve Eğitim Araştırmaları ve Biyomedikal Sosyal Bilimler alanlarındaki yayınların genel sosyoloji alanında öncelikli iken, Türkiye adresli yayınlarda Çevre Bilimleri Ekoloji ve İletişim araştırma alanlarındaki yayınlara oransal olarak öncelik verildiği bulunmuştur (Şekil 4).

Şekil 4. 1900-2016 arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının çapraz listelendiği araştırma alanları (n > 10).

Yayın Dilleri: Yayınların 482 tanesinin (%98) İngilizce olduğu ve bunu Fransızca (5), İsveççe (3) ve Rusça'nın (1) takip ettiği görülmüştür. WoK'ta sosyoloji alanının tamamına bakıldığında İngilizce yayınların tüm yayınların % 86,5'ini oluşturduğu bulgusu ile Türkiye adresli sosyoloji yayınları yayın dili açısından karşılaştırıldığında, Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının genel sosyoloji ortalamasından daha yüksek oranda İngilizce yazıldığı görülmektedir.

Yazarlar: Bu 491 çalışmanın 500 farklı yazar tarafından yayınlandığı gözlenmiştir. Yayın başına düşen ortalama yazar sayısı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının Türüne Göre Ortalama Yazar Sayısı

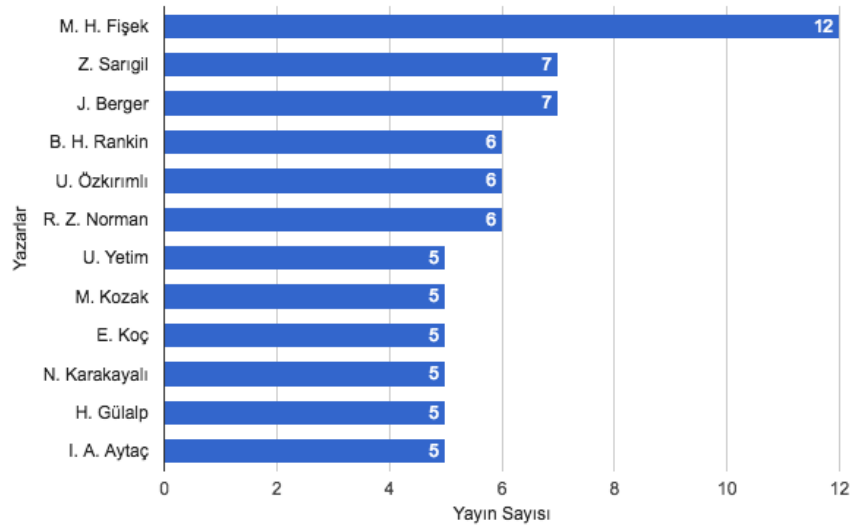
Yayın Türü	Ortalama Yazar Sayısı
Makale	2,17
Konferans makalesi	1,75
Kitap incelemesi	1,01
Editoryal	2,00
Not	2,29

İnceleme yazısı 1,56

En çok yazarlı yayının 18'er yazarlı Smith vd. (2011) ve Ballouard vd. (2013) makalelerinin olduğu görülmüştür. Makalelerin ortalama iki yazarlı olduğu göz önüne alındığında sosyoloji alanında çok yazarlı ortak çalışmalara az rastlanıldığı bulunmuştur. Bu bulgu sosyal bilimler yayınları açısından şaşırtıcı olmamakla birlikte, doğa bilimleri ve tıp gibi alanlarda çok yazarlı yayınların daha yaygın olduğunu belirtmekte fayda vardır.

Genel olarak yazar başına düşen yayın sayısının az olduğu gözlemlenmiştir (Şekil 5). En çok yayın yapan yazarların yayın sayısına bakıldığında M. H. Fişek 12, Z. Sarıgil ve J. Berger ise 7'şer yayına sahiptir. M. H. Fişek'in sosyal psikolog, Z. Sarıgil'in ve U. Özkırmılı'nın siyaset bilimci olması ise dikkat çekicidir.

Şekil 5. 1900-2016 arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının 5'ten çok yayını olan yazarları.

Bağlı Bulunan Kurumlar: Yayınların yazarlarının bağlı olduğu kurumlar incelendiğinde, yazarların 342 farklı kuruma bağlı oldukları bulunmuştur (Tablo 4). Bunlar incelendiğinde, 1980 öncesi kurulan Boğaziçi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi gibi devlet üniversiteleri kadrolarının yanı sıra, bunlara göre daha yeni kurulmuş İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Koç Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi gibi vakıf üniversiteleri kadrolarının yayın sayısı ilgi çekicidir. Bunun yanında, bu veri tabanlarında yayınlanmış Türkiye adresli sosyoloji makalelerinin yaklaşık %40'ı bu beş üniversitedeki araştırmacılar tarafından yayınlanmıştır. Türkiye’de 183 üniversite olduğu düşünülürse bu sonuç oldukça çarpıcıdır (yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz [Erişim: 07.06.2017]).

Tablo 4. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI’da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının Yazarlarının Bağlı Olduğu Kurumlar (n > 10)

Üniversite	Yayın Sayısı
Boğaziçi Üniversitesi	49
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	48
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	46
Koç Üniversitesi	33
Sabancı Üniversitesi	23
Ankara Üniversitesi	22
İstanbul Bilgi Üniversitesi	19
Hacettepe Üniversitesi	15
Yıldız Teknik Üniversitesi	13
Stanford Üniversitesi	12
Akdeniz Üniversitesi	12
Dokuz Eylül Üniversitesi	11
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	10

Gazi Üniversitesi	10
Başkent Üniversitesi	10

Atıflar: Türkiye adresli sosyoloji makalelerinin atıf sayıları ve gösterdikleri kaynaklar incelendiğinde bir makalenin ortalama atıf sayısının 9,71 ve ortalama gösterdiği kaynak sayısının 48,56 olduğu bulunmuştur (Tablo 5). Ancak, % 80'i 10 ve daha az atıf alırken, yaklaşık 90 makale (%23,25) hiç atıf almamıştır. Bununla birlikte konferans makalelerinin ve inceleme yazılarının atıf ve kaynak sayıları makalelerden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 5. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının Ortalama Atıf Alma ve Kaynak Gösterme Sayısı

Yayın Türü	Atıf	Kaynak
Makale	9,71	48,56
Konferans makalesi	22,31	55,31
Kitap incelemesi	0,04	1,66
Editöryal	2,57	16,00
Not	6,14	5,14
İnceleme yazısı	28,11	71,22

En çok atıf alan 5 çalışma sırasıyla, Kozak (2001) (198 atıf), Tosun (2002) (176), Çalışkan ve Callon (2009) (169), Çalışkan ve Callon (2010) (160) ve Rankin ve Quane (2002) (141) olarak bulunmuştur. En çok kaynakça gösteren 5 çalışma sırasıyla Demir (2012) (147 kaynak), Çalışkan ve Callon (2010) (140), Just vd. (2014) (121), Akyuz (2009) (118) ve Altınordu (2016) (117) olarak bulunmuştur. Bunlardan Çalışkan ve Callon (2009) ve Akyüz (2009) inceleme yazısı olup diğerleri makaledir.

Sosyoloji dergilerinde yayınlanan Türkiye adresli makalelerin ortalama atıf alma sayısının 9,71, toplam makale sayısının da 387 olduğu göz önüne alındığında tüm makalelerin toplam atıf alma sayısı 3,758'dir. En çok atıf alan 5 makalenin toplam atıf alma sayısı (844) olup, tüm sosyoloji makalelerinin toplam atıf sayısının %23'üdür. Yani, sadece 5 makale 844 kez atıf almışken, 382 makale toplam 2.914 kez atıf almıştır.

Özetler: 491 yayının 338'i makale, 14'ü konferans makalesi, 7'si inceleme yazısı ve 1'i editöryal olmak üzere toplam 360 tanesinde bir özet yer almıştır. Özetlerde kullanılan sözcükler incelendiğinde toplam 57.598 kez 6.350 farklı sözcük kullanıldığı bulunmuştur. Buna göre bir özete düşen ortalama sözcük sayısı 160'tur (159,55). *The, of, in* gibi İngilizcede sık kullanılan kısa

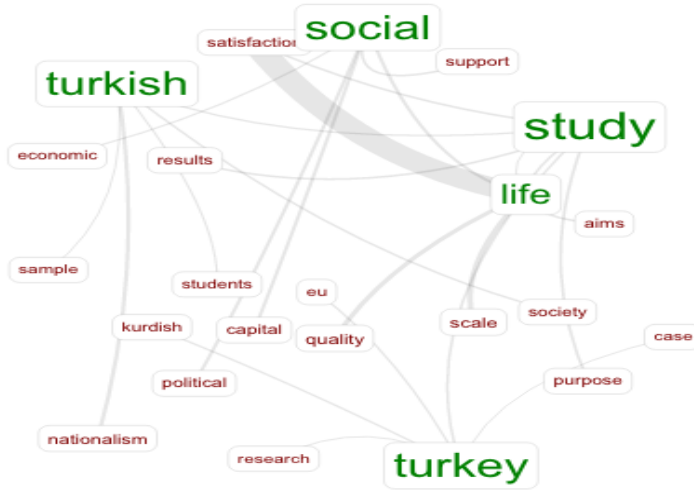
<i>study</i>	'çalışma'	309
<i>Turkey</i>	'Türkiye'	285
<i>Turkish</i>	'Türk/Türkçe'	262
<i>social</i>	'sosyal'	261
<i>life</i>	'yaşam'	188
<i>satisfaction</i>	'doyum'	169
<i>article</i>	'makale'	152
<i>research</i>	'araştırma'	146
<i>analysis</i>	'analiz'	142
<i>results</i>	'sonuçlar'	138
<i>political</i>	'siyasi'	134
<i>data</i>	'veri'	130
<i>students</i>	'öğrenciler'	126
<i>cultural</i>	'kültürel'	117
<i>different</i>	'farklı'	116
<i>paper</i>	'makale'	108
<i>model</i>	'model'	106
<i>economic</i>	'ekonomik'	104
<i>findings</i>	'bulgular'	100

Bu sözcüklerin birlikte kullanılma durumunu anlamak için bağlantı analizi yapılmıştır. Bağlantı analizinde yeşil olarak gösterilen sözcükler en çok kullanılan sözcükleri, çizgilerle birbirlerine bağlanan sözcükler bağlı sözcüklerin birlikte kullanımını, çizgilerin kalınlığı ise birlikte kullanım sıklığını göstermektedir. Şekil 7'e göre, Turkey 'Türkiye' sözcüğü *research* 'araştırma', *Kurdish* 'Kürt/Kürtçe', *EU* 'AB' ve *study* 'çalışma' ile birlikte kullanılmıştır. Dolayısıyla, Türkiye üzerine yapılan çalışmaların daha çok Kürt meselesi ve AB ilişkileri ile ilgili olduğu görülmektedir. *Turkish* 'Türk/Türkçe' sözcüğü ise *sample* 'örneklem', *nationalism* 'milliyetçilik',

students 'öğrenciler', *society* 'toplum' ve *study* 'çalışma' ile birlikte kullanılmıştır. Dolayısıyla, Türk/Türkçe/Türk toplumu içeren milliyetçilikle ilgili çalışmaların daha çok öğrenci örnekleriyle yapıldığı söylenebilir.

En çok kullanılan sözcüklerden *social* 'sosyal' ise *economic* 'ekonomik', *political* 'siyasi', *capital* 'sermaye' ve *life* 'yaşam' ile birlikte kullanılmıştır. Özetlerde, ayrıca *life satisfaction* 'yaşam doyumu' oldukça yoğun bir şekilde yer almaktadır. *Life* 'yaşam' *aims* 'hedef'le birlikte, *life satisfaction* 'yaşam doyumu' aynı zamanda *study* 'çalışma' sözcüğü ile birlikte kullanılmıştır. *Study* 'çalışma' ayrıca *scale* 'ölçek', *purpose* 'amaç' ve *results* 'sonuçlar' ile birlikte kullanılmıştır.

Şekil 7. 1900-2016 yılları arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının özetlerinde en sık kullanılan 5 sözcüğün bağlantı şeması.

Yayınlarda son yıllardaki eğilimleri anlamak için 2010-2016 yılları arası yayınların özetleri ile 2000-2009 yılları arası yayınların özetleri log-likelihood analizi yapılarak karşılaştırılmıştır. Buna göre 2010-2016 arası yayınların özetlerinde Tablo 7'de yer alan sözcükler 2000-2009 arası yayınların özetlerindeki sözcüklerden, bazı sözcükler de 2000-2009 arası yayınların özetlerinde 2010-2016 arası yayınların özetlerindeki sözcüklerden anlamlı bir şekilde daha fazla kullanılmıştır. 'Askeri', 'güçler' ve 'silahlı' sözcüklerinin 2000-2009 arasında yazılan makalelerin özetlerinde, 2010-2016 arasında yazılan makalelerinin özetlerinden daha sık kullanılması, Türkiye'nin değişen siyasi ve sosyal bağlamına işaret etmektedir. 28 Şubat 1997'de gerçekleşen askeri darbeyi takip eden yıllarda yazılan makalelerde

bu konu daha önemli bir yer kaplamışken, 2010-2016 arasında yazılan makalelerde bu darbenin etkisinin geçmesi ve askeri bir darbe ihtimalinin düşmesiyle birlikte bu konu önemini kaybetmiştir.

'AB' sözcüğünün 2000-2009 arasında yazılan makalelerin özetlerinde 2010-2016 arasında yazılan makalelerin özetlerine göre daha sık kullanılmış olması da dikkat çekicidir. Bu değişim, geçen zaman içinde AB'ye üyelik konusunun daha az dikkat çekmesi ile ilgilidir. Bu da, AB'ye üyelik konusunun 2000-2009 yıllarına kıyasla siyasi ajandada daha az önemli olması ile açıklanabilir. Benzer olarak, 2000-2009 arası yayınlanan makalelerin özetleri 2010-2016 arasındaki makalelerin özetleri ile karşılaştırıldığında ikinci dönemde yayınlanan makalelerin özetlerinde 'ölçek' sözcüğünün daha sık kullanıldığı görülür. Bu da, 2010-2016 arasındaki çalışmaların daha büyük bir kısmının ölçek çalışması olduğuna işaret eder.

Tablo 7. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının Özetlerindeki Sözcüklerin Karşılaştırılması (Sıklık > 9, $p < .001$)

2000-2009 x 2010-2016				2010-2016 x 2000-2009			
Sözcük (İngilizce)	(Türkçe)	Sıklık k	$p < .001$	< Sözcük (İngilizce)	(Türkçe)	Sıklık k	$p < .001$
<i>military</i>	'askeri'	70	63.785	<i>scale</i>	'ölçek'	70	23.131
<i>democracy</i>	'demokrasi'	36	36.454	<i>self</i>	'benlik'	65	22.517
<i>family</i>	'aile'	39	31.915	<i>students</i>	'öğrenciler'	104	20.667
<i>commitment</i>	'yükümlülük'	16	28.147	<i>study</i>	'çalışma'	236	19.986
<i>entrepreneurs</i>	'girişimciler'	12	26.202	<i>religious</i>	'dindar'	56	17.131
<i>globalization</i>	'globeleşme'	15	22.072	<i>trust</i>	'güven'	27	15.637
<i>processes</i>	'işlemler'	30	21.91	<i>teachers</i>	'öğretmenler'	25	14.152
<i>uncertainty</i>	'belirsizlik'	10	21.835	<i>measures</i>	'ölçümler'	17	13.903
<i>place</i>	'yer'	14	20.148	<i>public</i>	'halk'	56	13.17
<i>democratic</i>	'demokratik'	19	18.839	<i>network</i>	'ağ'	16	13.086
<i>democratization</i>	'demokratik- leşme'	12	16.354	<i>reliability</i>	'güvenirlilik'	16	13.086
<i>housing</i>	'iskan'	10	15.95	<i>job</i>	'iş'	41	12.821

Sosyoloji Alanındaki Türkiye Adresli Bilimsel Yayınların İncelemesi

<i>rule</i>	'kural'	10	15.95	<i>citizenship</i>	'vatandaşlık'	23	12.68
<i>organization</i>	'örgüt'	11	14.491	<i>performance</i>	'performans'	28	12.571
<i>us</i>	'ABD'	15	14.348	<i>school</i>	'okul'	51	12.346
<i>theory</i>	'teori'	34	14.271	<i>correlation</i>	'korelasyon'	15	12.268
<i>culture</i>	'kültür'	27	14.153	<i>legal</i>	'yasal'	15	12.268
<i>forces</i>	'güçler'	14	12.757	<i>foreign</i>	'yabancı'	22	11.949
<i>regime</i>	'rejim'	15	12.532	<i>acculturation</i>	'kültürel uyum'	14	11.45
<i>western</i>	'batı'	19	11.053	<i>dog</i>	'köpek'	14	11.45
<i>discourse</i>	'söylem'	17	10.938	<i>production</i>	'üretim'	14	11.45
<i>affective</i>	'afektif'	10	10.243	<i>awareness</i>	'farkındalık'	13	10.632
<i>armed</i>	'silahlı'	10	10.243	<i>poor</i>	'fakir'	13	10.632
<i>economy</i>	'ekonomi'	10	10.243	<i>qualitative</i>	'niteliksel'	13	10.632
<i>authoritarian</i>	'otoriter'	11	9.892	<i>gender</i>	'cinsiyet'	56	9.982
<i>regions</i>	'bölgeler'	13	9.593	<i>children</i>	'çocuklar'	36	9.955
<i>civil</i>	'sivil'	15	8.358	<i>life</i>	'yaşam'	136	9.147
<i>tourism</i>	'turizm'	15	8.358	<i>satisfaction</i>	'doyum'	123	9.099
<i>construction</i>	'yapı'	10	8.354	<i>discrimination</i>	'ayrımcılık'	11	8.996
<i>marketing</i>	'pazarlama'	10	8.354	<i>food</i>	'yiycek'	11	8.996
<i>training</i>	'eğitim'	10	8.354	<i>intergroup</i>	'gruplar arası'	11	8.996
<i>EU</i>	'AB'	28	8.279	<i>literature</i>	'literatür'	41	8.936
<i>European</i>	'Avrupalı'	26	7.836	<i>participants</i>	'katılımcılar'	34	8.853
<i>historical</i>	'tarihi'	18	7.769	<i>affect</i>	'etkilemek'	17	8.363
<i>empire</i>	'imparatorluk'	10	6.828	<i>income</i>	'gelir'	43	8.323

"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi"
"Journal of the Human and Social Sciences Researches"
[itobiad]

ISSN: 2147-1185

<i>norms</i>	'normla'	10	6.828	<i>advertising</i>	'reklamcılık'	10	8.178
<i>organizational</i>	'örgütsel'	10	6.828	<i>Armenians</i>	'Ermeniler'	10	8.178
				<i>asset</i>	'mal'	10	8.178
				<i>classroom</i>	'sınıf'	10	8.178
				<i>college</i>	'üniversite'	10	8.178
				<i>expenditure</i>	'gider'	10	8.178
				<i>internet</i>	'internet'	10	8.178
				<i>organic</i>	'organik'	10	8.178
				<i>owners</i>	'mal sahipleri'	10	8.178
				<i>preservice</i>	'staj'	10	8.178
				<i>well</i>	'iyi'	72	8.115
				<i>variables</i>	'değişkenler'	42	7.85
				<i>university</i>	'üniversite'	32	7.782
				<i>being</i>	'oluş'	59	7.457
				<i>validity</i>	'geçerlik'	20	7.32
				<i>data</i>	'veri'	91	7.243
				<i>community</i>	'topluluk'	34	7.091
				<i>sample</i>	'örneklem'	46	6.903
				<i>subjective</i>	'öznel'	23	6.764
				<i>survey</i>	'anket'	60	6.762
				<i>ethno</i>	'etno'	19	6.697

Anahtar Sözcükler: 491 yayının 284'ü makale, 8'i konferans makalesi, 6'sı inceleme yazısı, 4'ü kitap incelemesi ve 1'i editöryal olmak üzere toplam 303'ünde 1-10 arası değişen ortalama 5 anahtar sözcük bulunmuştur. Ancak, 88 makalede anahtar sözcük yer almamaktadır.

Anahtar sözcükler incelendiğinde toplam 2.890 kez 1.207 farklı sözcük kullanıldığı bulunmuştur. *The, of, in* gibi İngilizcede sık kullanılan kısa sözcükler çıkartıldığında (20'den fazla) en sık kullanılan anahtar sözcükler

Turkey 'Türkiye' (85), *social* 'sosyal' (54), *life* 'yaşam' (51), *doyum* 'satisfaction' (46), *Turkish* 'Türk/Türkçe' (35), *identity* 'kimlik' (25), kültürel 'cultural' (21), eğitim 'education' (21) ve milliyetçilik 'nationalism' (21) olarak bulunmuştur. Sözcük bulutu analizi Şekil 8'de verilmiştir. Makalelerin Türkiye adresli araştırmacılar tarafından sosyoloji alanında yazıldığı göz önüne alındığında 'Türkiye' ve 'sosyal' sözcüklerinin özetlerde en sık kullanılan sözcükler olması beklenen bir sonuçtur. 'Yaşam' ve 'doyum' sözcüklerinin de en çok kullanılan üçüncü ve dördüncü sözcük olması, yukarıda da belirtildiği gibi, Türkiye adresli makalelerin büyük bir kısmının, yaşam kalitesi araştırmalarına odaklanan *Social Indicators Research* dergisinde olmasıyla açıklanabilir. Bununla ilişkili olarak, aşağıda anahtar sözcüklerin kümeleme çözümlemesinin de gösterdiği gibi 'yaşam doyum', 'yaşam kalitesi' ve '.... ile doyum' en sık kullanılan kümelerdir.

Tablo 8. 1900-2016 Arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye Adresli Sosyoloji Yayınlarının Anahtar Sözcüklerinin Küme Çözümlemesi (Sıklık > 4)

Küme (İngilizce)	(Türkçe)	Sıklık
<i>life satisfaction</i>	'yaşam doyum'	28
<i>quality of life</i>	'yaşam kalitesi'	8
<i>satisfaction with</i>	'... ile doyum'	6
<i>social capital</i>	'sosyal sermaye'	6
<i>subjective well being</i>	'öznel iyi olma durumu'	6
<i>Turkish nationalism</i>	'Türk milliyetçiliği'	6
<i>civil military</i>	'sivil-asker ...'	5
<i>college life</i>	'üniversite hayatı'	5
<i>cross cultural</i>	'kültürlerarası'	5
<i>job satisfaction</i>	'iş doyum'	5
<i>logit model</i>	'logit modeli'	5
<i>national identity</i>	'ulusal kimlik'	5

college 'üniversite' sözcüğü ile de beraber kullanılmaktadır. İlaveten, çok kullanılan sözcüklerden *social* 'toplum' ve *capital* 'sermaye' sözcükleri ile de bağlantılıdır.

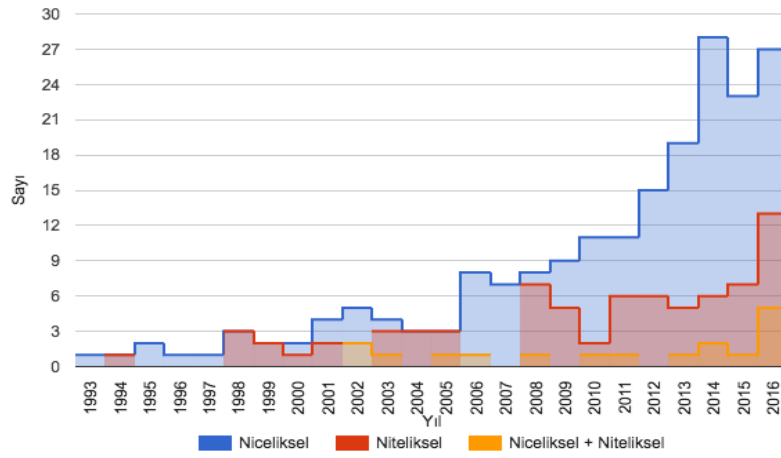

Şekil 10. 1900-2016 arası SSCI ve A&HCI'da Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının anahtar sözcüklerinde en sık kullanılan 5 sözcüğün bağlantı şeması.

Makalelerde Kullanılan Yöntemler ve Veri Tipleri: 360 makale kullanılan yöntemler (niceliksel veya niteliksel) ve veriler (birinci el veya ikinci el) açısından incelenmiştir. Bu makalelerin 70'i tarihsel karşılaştırma, yorum vb. yöntemleri kullandıkları için analizden çıkartılmıştır. Kalan 290 makalenin 198'i (%68,28) niceliksel yöntem, 75'i (%25,86) niteliksel yöntem kullanmıştır. 17'si ise (%5,86) her iki yöntemden de yararlanmıştı (Şekil 11).

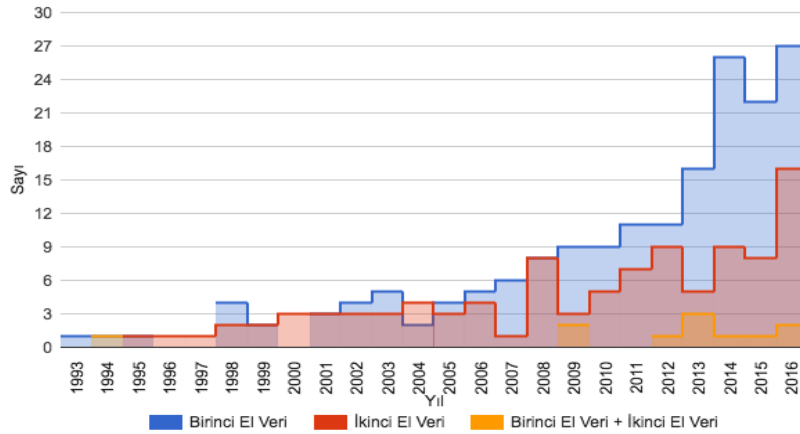

Şekil 11. Yıllara göre makalelerde kullanılan yöntemler.

Makalelerin analizlerinde kullandıkları veriler incelendiğinde, 290 makalenin 177'sinin (%61,03) birinci el, 101'inin de (%34,03) ikinci el veriden yararlandığı görülmüştür. 11'i ise (%3,79) her iki veri tipinden yararlanmıştır (Şekil 12).

Şekil 12. Yıllara göre makalelerde kullanılan veriler.

Son yıllarda birinci el verilerin kullanılmasında ve niceliksel çalışmalarda belirgin bir artış gözlenmiştir. Wilcoxon signed rank analizine göre niceliksel yöntemler niteliksel yöntemlerden anlamlı bir şekilde fazla kullanılmaktadır ($t(16) = 78,00$, $p = 0,002$, $Cohen's d = 0,827$). Yine aynı analize göre birinci el veriler ikinci el verilerden anlamlı bir şekilde fazla kullanılmaktadır ($t(18) = 114,50$, $p = 0,002$, $Cohen's d = 0,781$).

Tartışma ve Sonuç

SSCI ve A&HCI veri tabanlarında 1900-2016 yılları arasında yayınlanan

Türkiye adresli sosyoloji alanındaki bilimsel çalışmaların analizini yaptığımız araştırmamızda çıkan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

1900-2016 yılları arasında %98'i İngilizce olan toplam 491 yayın tespit edilmiştir. Bunların %78,82'si makale, %16,50'si kitap incelemesidir. Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının artış hızının yüksek olduğu ve en çok sırasıyla *Social Indicators Research*, *Annals of Tourism Research* ve *Ethnic and Racial Studies* dergisinde yer aldığı görülmüştür. Bu yayınların yer aldığı dergiler yayın kategorisi olarak sırasıyla en çok Disiplinlerarası Sosyal Bilimler, Etnik Çalışmalar ve Konaklama Dinlenme Spor Turizm kategorileriyle; çalışma alanı olarak da yine sırasıyla en çok Sosyal Bilimler Diğer Konular, Etnik Çalışmalar ve Yönetim Hukuk alanlarıyla çapraz listelenmiştir. Yapılan yayınların üçte birinden daha fazlası sırasıyla Boğaziçi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Koç Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi tarafından yapılmıştır.

Sosyoloji dergilerinde yayınlanan Türkiye adresli makalelerin ortalama atıf sayısı 9,71'dir. Ancak makalelerin %23,5'i hiç atıf almamıştır. En sık kullanılan anahtar sözcüklerin *Turkey* 'Türkiye', *social* 'sosyal', *life* 'yaşam', *satisfaction* 'doyum', *Turkish* 'Türk/Türkçe', *identity* 'kimlik', *cultural* 'kültürel', *education* 'eğitim' ve *nationalism* 'milliyetçilik' olduğu bulunmuştur. Özetlere göre Türkiye üzerine yapılan çalışmaların daha çok Kürt meselesi ve AB ilişkileri ile ilgili olduğu ve Türk/Türkçe/Türkiye toplumu içeren milliyetçilikle ilgili çalışmaların da daha çok öğrenci örneklemeyle yapıldığı temel iki bulgudur. 'Askeri', 'güçler', 'silahlı' ve AB sözcüklerinin 2000-2009 arasında; 'ölçek' ve 'anket' sözcüklerinin de 2010-2016 yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha sık kullanılmıştır. En sık kullanılan anahtar sözcükler *Turkey* 'Türkiye', *social* 'sosyal', *life* 'yaşam', *doyum* 'satisfaction', *Turkish* 'Türk/Türkçe', *identity* 'kimlik', *cultural* 'kültürel', *education* 'eğitim' ve *nationalism* 'milliyetçilik' 'nationalism' olarak bulunmuştur. Tarihsel karşılaştırma, yorum gibi yöntemleri kullandıkları için 70 makale analizden çıkartıldıktan sonra kalan 290 makalenin %68,28'i niceliksel yöntem, %25,86'sı niteliksel yöntem, geri kalanı da her iki yöntemi kullanmıştır. Bu 290 makalenin 177'i birinci el, 101'i ikinci el veri kullanmıştır. 11'i ise her iki veri tipinden yararlanmıştır.

2000 yılı ve sonrasında yapılmış ve SSCI ve A&HCI'da taranan sosyoloji yayınlarının sayısının 115.873 olduğu göz önüne alındığında, bu dönem içinde gerçekleşen Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının bu toplamın sadece %0,4'ünü oluşturduğu görülmektedir. Bu veri tabanlarındaki Türkiye adresli yayınların çok büyük bir kısmının akademisyenler tarafından

yapıldığı ve Türkiye'deki üniversite sayısının her geçen gün arttığı birlikte düşünüldüğünde, Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının tüm dünyada yapılan sosyoloji yayınlarına katkısının düşük olduğu ortadadır. Bununla birlikte, sosyoloji yayınlarının yaklaşık %40'ının sadece beş üniversitenin sosyoloji alanında çalışan akademisyenleri tarafından yapılmış olması, geriye gelen yaklaşık 180 üniversitenin sosyoloji alanında çalışan akademisyenlerinin bu veri tabanlarında yaptıkları yayın sayısının çok az olduğunu göstermektedir. Ancak 2000 yılından itibaren SSCI ve A&HCI'da taranan sosyoloji dergilerinde yer alan Türkiye adresli yayınlarda hızlı bir artış olmuştur. Öyle ki, 1900-2016 yılları arasındaki 491 sosyoloji yayınının 432'si (%88'i) 2000 yılı ve sonrasına aittir. Bu artışta, TÜBİTAK tarafından verilen yayın teşviklerinin, atama kriterlerinde bu veri tabanlarında endekslenmiş yayın koşulunun aranmasının ve yine TÜBİTAK tarafından diğer alanlara göre az da olsa sosyal bilimler alanında da verilen araştırma fonlarının etkisi vardır. Sosyoloji yayınlarındaki bu hızlı artış göz önüne alındığında bunun devam edeceği ve dolayısıyla Türkiye adresli yayınların sosyoloji bilimine katkısının artacağı beklenmelidir.

Analizlerde Türkiye adresli sosyoloji yayınlarının spesifik olarak daha çok etnik çalışmalar, siyasal bilimler ve bir yönetim alanı olarak turizm alanlarına odaklandığı ortaya çıkmıştır. Tüm sosyoloji yayınları içinde Din ve Eğitim ve Eğitim Araştırmaları yayın kategorisi açısından üçüncü ve dördüncü, araştırma alanı açısından da altıncı ve yedinci sıradadır. Türkiye adresli sosyoloji yayınları tüm sosyoloji yayınları ile karşılaştırıldığında, bu yayın kategorilerinde ve araştırma alanlarında Türkiye'de ciddi bir eksiklik olduğu tespit edilmiştir. Bu da, bu konuların sosyolojik olarak incelenmesinde ciddi bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Eğitim alanında yapılan sosyoloji araştırmalarının ve yayınlarının ülkenin eğitim politikalarının iyileştirilmesine ve bununla birlikte ülkenin gelişimine büyük bir katkısı olacağı açıktır. Din alanında yapılan sosyoloji araştırmalarının ve yayınlarının da dinin toplumsal yaşamda önemli bir yer tuttuğu Türkiye'de toplumsal süreçleri ve dönüşümleri anlamada önemli olduğu ortadadır. Bu nedenle, bu iki alanda yayın sayısının artırılması Türkiye'de sosyolojinin toplumsal yaşamı anlamaya ve geliştirmeye olan katkısını artıracaktır.

Bu araştırmanın sosyal bilimlerdeki diğer bibliyometrik çalışmalarda da gözlenen belli başlı kısıtlamaları mevcuttur (Archambault ve Larivière, 2010). Bunlardan bir tanesi bibliyometrik verilerin sadece WoK SSCI ve A&HCI'dan elde edilmesidir. Başka veri tabanları ve alanlara özel veri tabanları yeni bulgulara ulaşmaya katkıda bulunabilir. Örneğin, SSCI ve A&HCI toplam 491 yayın sıralamasına rağmen, aynı tarih aralığında *Proquest: CSA Sociological Abstracts* Türkiye adresli 1.493'ü hakemli toplam 1.952 yayın listelemiştir. Bunlardan 12'si kitap, 1.779'u makaledir. *Scopus* ise 2.963'ü makale 84'ü kitap olan toplam 3.819 yayın sıralamıştır.

Diğer bir kısıtlama ise dil engelidir. SSCI ve A&HCI orjinal yayın İngilizce olmasa da yayının bibliyometrik verilerini İngilizce vermektedir. Ancak özellikle 2005 öncesi yayınların daha çok uluslararası dergilerden olduğu gözlemlenmiştir. Dil engelinin sadece WoK'tan kaynaklanıp kaynaklanmadığını ortaya çıkartmak için yine aynı tarihlerde Türkiye adresli Proquest: CSA *Sociological Abstracts* yayınlarına bakıldığında 1.952 yayının 1.792'sinin İngilizce (% 91,8) ve 125'inin Türkçe (% 6,4) olduğu bulunmuştur. Scopus'ta ise 3.819 yayının 3.606'sının İngilizce (% 94,4) ve 334'ünün Türkçe (% 8,7) olduğu bulunmuştur. Proquest: CSA *Sociological Abstracts* ve Scopus veri tabanları sınırlı sayıda da olsa Türkçe yayınlara yer verse bile İngilizce yayınların bu veri tabanlarında da daha çok olduğu görülmektedir.

Kaynakça

Al, U. (2008). *Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Al, U., ve Soydal, İ. (2014). Akademik atıf dizinleri ile savaşı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 31(1), 23-42.

Archambault, É., ve Larivière, É. V (2010). The limits of bibliometrics for the analysis of the social sciences and humanities literature. *World Social Science Report* (ss. 251-254). Paris, Fransa: UNESCO Publishing.

Akyuz, N. (2009). Passé et futur de la sociologie des religions en Turquie. *Social Compass*, 56(1), 84-97.

Altınordu, A. (2016). The political incorporation of anti--system religious parties: The case of Turkish political islam (1994--2011). *Qualitative Sociology*, 39(2), 147--171.

Anthony, L. (2014). *AntConc (Version 3.4.3)* [Computer Software]. Tokyo, Japan: Waseda University. www.laurenceanthony.net.

Ballouard, J. vd. (2013). Schoolchildren and one of the most unpopular animals: Are they ready to protect snakes?" *Anthrozoös*, 26(1), 93-109.

Bott, D. M., ve Hargens, L. L. (1991). Are sociologists' publications uncited? Citation rates of journal articles, chapters, and books. *The American Sociologist*, 22(2), 147-158.

cabim.ulakbim.gov.tr/ubyt/ [Erişim: 14.06.2017].

Çalışkan, K., ve Callon, M. (2009). Economization, Part 1: Shifting attention from the economy towards processes of economization. *Economy and Society*,

"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi"
"Journal of the Human and Social Sciences Researches"
[itobiad]

ISSN: 2147-1185

38(3), 369-398.

Çalışkan, K., ve Callon, M. (2010). Economization, Part 2: A research programme for the study of markets. *Economy and Society*, 39(1), 1-32.

Demir, İ. (2012). The development and current state of youth research in Turkey: An overview. *Young*, 20(1), 89-114.

Gordon, L. J. (1930). Immigration from Turkey. *Sociology and Social Research*, 15(2), 153-166.

Hicks, D. vd. (2015). Bibliometrics: The Leiden manifesto for research metrics. *Nature*, 520, 429-431.

Hoening, B. (2016). The Europeanization of sociology? A bibliometric comparison of Družboslovne Razprave and Österreichische Zeitschrift Für Soziologie. *Družboslovne Razprave*, 83, 11-28.

Just, A. vd. (2014). Islam, religiosity, and immigrant political action in Western Europe. *Social Science Research*, 43, 127-144.

Karasözen, B., ve Bayram (Gökkurt), Ö. (2007). 1997-2006 Türkiye bilim göstergeleri analizi. https://www.researchgate.net/profile/Bulent_Karasozen/publication/47334336_Science_Indicators_of_Turkey_1997-2006_1997-2006_Turkiye_Bilim_Gostergeleri_Analizi/links/54c4fa250cf256ed5a976eee.pdf. [Erişim: 15.04.2017]

Karasözen, B., Bayram (Gökkurt), Ö., ve Zan, B. U. (2009). 1997-2006 Türkiye bilim göstergeleri analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 4-21.

Karasözen, B., Bayram (Gökkurt), Ö., ve Zan, B. U. (2011). WoS ve Scopus veri tabanlarının karşılaştırması. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(2), 238-260.

Kozak, M. (2001). Repeaters' behavior at two distinct destinations. *Annals of Tourism Research*, 28(3), 784-807.

Lawrence, P. A. (2002). Rank injustice. *Nature*, 415, 835-836.

Lawrence, P. A. (2003). The politics of publication. *Nature*, 422, 259-261.

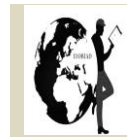
Lawrence, P. A. (2008). Lost in publication: How measurement harms science? *Ethics in Science and Environmental Politics*, 8, 9-11.

McNamee, S. J., ve Willis, C. L. (1994). Stratification in science: A comparison of publication patterns in four disciplines. *Knowledge: Creation, Diffusion, Utilization*, 15(4), 396-416.

Moed, H. F. (2006). Bibliometric rankings of world universities. <https://pdfs.semanticscholar.org/352b/494e45c98e1faea4d5300a1aa0632517f213.pdf>. [Erişim: 22.05.2017].

- Najman, J. N., ve Hewitt, B. (2003). The validity of publication and citation counts for sociology and other selected disciplines. *Journal of Sociology*, 39(1), 62-80.
- Nock, D. A. (1992). Star Wars: Aspects of the social construction of citations in Anglo-Canadian sociology. *Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 29(3), 346-361.
- Owens, B. (2013). Research assessments: Judgment day. *Nature*, 502, 288-290.
- Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliği (1982). *Resmi Gazete* 17588. 28.01.1982. www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRr/10279/17641. [Erişim: 14.06.2017].
- Phelan, T. J. (2000). Bibliometrics and the evaluation of Australian sociology. *Journal of Sociology*, 36(3), 345-363.
- Prpić, K., ve Petrović, N. (2010). Croatian social scientists' productivity and a bibliometric study of sociologists' output. *Sociologija i prostor*, 188(3), 437-459.
- Rankin, B. H., ve Quane, J. M. (2002). Social contexts and urban adolescent outcomes: The interrelated effects of neighborhoods, families, and peers on African--American youth. *Social Problems*, 49(1), 79-100.
- Reich, E. S. (2013). Science publishing: The golden club. *Nature*, 502, 291-293.
- Riviera, E. (2015). Testing the strength of the normative approach in citation theory through relational bibliometrics: The case of Italian sociology. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(6), 1178-1118.
- Smith, P. B. vd. (2011). Individualism--collectivism and business context as predictors of behaviors in cross--national work settings: Incidence and outcomes. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(49), 440-451.
- Stephan, P. vd. (2017). Reviewers are blinkered by bibliometrics. *Nature*, 544, 411-412.
- Stulhofer, A., Baćak, V., ve Suljok, A. (2010). A parochial status of Croatian sociology? *Revija Za Sociologiju*, 40(1), 103-108.
- Tonta, Y., ve Al, U. (2007). Türkiye'nin bilimsel yayın haritası: Türkiye'de dergi yayıncılığı üzerine bibliyometrik bir araştırma. www.bby.hacettepe.edu.tr/bilgibelge/file/105K088.pdf. [Erişim: 27.04.2017]
- Tosun, C. (2002). Host perceptions of impacts: A comparative tourism study. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 231-253.

Traag, V., ve Franssen, T. (2016). "Revealing the quantitative-qualitative divide in sociology using bibliometric visualization. www.cwts.nl/blog?article=n-q2v294. [Erişim: 18.05.2017]

TÜBİTAK Araştırma Destek Programları. www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari. [Erişim: 14.06.2017]

ÜAK Doçentlik Sınavı Başvuru Şartları. www.uak.gov.tr/?q=node/71#2017N. [Erişim: 14.06.2017].

Van Leeuwen, T. (2013). Bibliometric research evaluations, Web of Science and the social sciences and humanities: A problematic relationship? *Bibliometrie - Praxis und Forschung*, 2, 1-18.

yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz. [Erişim: 07.06.2017].

YÖK Formatlı Akademik Özgeçmiş Ek-3. www.yok.gov.tr/documents/10279/780906/Ek-3.docx [Erişim: 07.06.2017].

